

Manual: Tillverka tofsar i folkdräktsfärger

Den här manualen innehåller instruktioner, mallar och goda råd för att tillverka tofsar i folkdräktsfärger. Konceptet för tofsar i folkdräktsfärger har tagits fram inom projekt Kulör, men så väl tofsar som folkdräktsränder är väletablerade traditionella element i Österbotten.

Tofsar har traditionellt använts som dekorationer. Hos oss förekommer de kanske främst på förklädesband. De tofsarna är dock gjorda med mer komplicerad teknik, och oftast med bara en eller två färger. Alla som någonsin har gjort garntomtar till jul kommer däremot att känna igen sig i arbetsgången för dessa enkla tofsar.

Det nya här är att vi tolkar in folkdräktsränder i tofstillverkningen. Folkdräkterna ger en bild av hur man klädde sig på landsbygden i slutet av 1700- och början av 1800-talet. Insamlare har rest runt i byarna och försökt hitta traditionella dräkter, eller åtminstone tygbitar då hela plagg inte fanns kvar. I Föreningen Brages regi har man sedan fastställt kvinno- och mansdräkt för de finlands-svenska orterna. Det är ränderna i kjolar, förkläden eller västar som vi har utgått från här.

Våra erfarenheter

Hur: tofstillverkning som pop up-workshop

Material: sockgarn av varierande slag
– färgerna avgjorde

Utrustning: mallar, saxar och flera skräpkorgar – frisering av tofsarna skräpar.

Bilder av folkdräktsränder

Pris för deltagare: gratis

Tidsåtgång per deltagare: 10-15 minuter

Svårighetsgrad: lätt – 4-åringar har gjort fina tofsar med lite assistans

Målgrupp: pysselsugna barn och vuxna som vill ha en markör för platstillhörighet

Funktionärer: en person klarar att hjälpa 2-3 deltagare samtidigt. Begränsa antalet mallar enligt detta

Flaskhalsar i processen: det behövs fler saxar än man tror

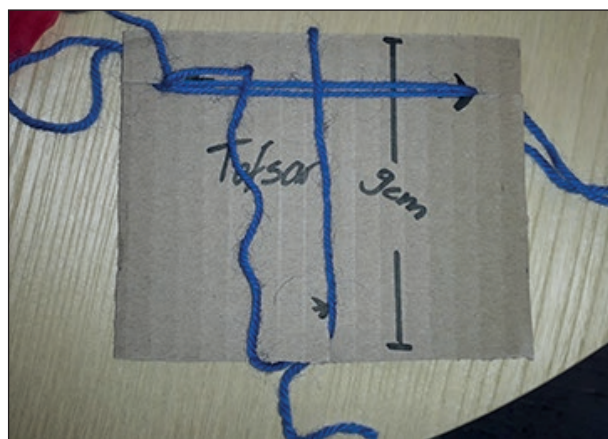
Bonustips: fäst de färdiga tofsarna synligt på deltagarnas väskor och kläder, så får tofstillverkningen fin reklam

Folkdräktsränder, utgående från Brages dräktbyrås tygprover, som tolkats i form av tofsar.

Arbetsgång: Tofsar i folkdräktsfärger

1. Ta fram en mall enligt modell på sid 4. Planera tofsen: studera folkdräktsränder och välj färger. Börja med att spänna en dubbelvikt garnbit tvärs över mallen (mellan pilarna).

2. Börja linda garn. Fäst garnet i skåran nere i mallen (stjärnan). Om du väljer en enhetlig basfärg behövs ca 30–35 varv garn. Linda rätt löst, annars blir det svårt att klippa upp tofsen.

3. Gör ränderna. Fäst i skåran och var noga med att övre kanten är prydlig. Var och en gör sin egen tolkning av ränderna - för tydlig randning lönar det sig att linda täta, proportionellt breda färginslag. Räkna varven om du vill göra lika stora ränder.

4. Gör en ögla kring tofsen med hjälp av garnbiten som spädes mellan pilarna. Klipp försiktigt upp nederkanten av det lindade garnet. Ta mycket varsamt loss ändarna ur den stjärnmärkta skåran så att de inte dras ur tofsen!

5. Ordna försiktigt till ränderna så att de ser ut som du vill ha dem. Flytta runt garn med fingrarna tills du är nöjd.

6. Surra en garnbit ca 1 cm från toppen och knyt ihop. Knyt en smällknut ovanpå öglan kring överdelen så att den blir stadig. Ordna, frisera och trimma tofsen enligt smak. Klart!

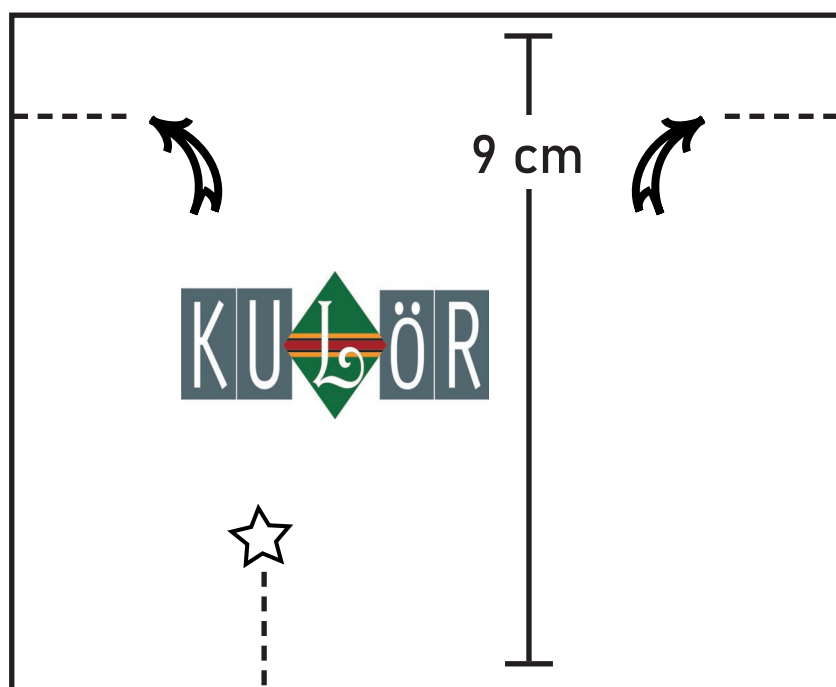
Behöver du mera inspiration? Gå till vår materialbank på www.kulturosterbotten.fi/materialbank

Under kategorin "Levande traditioner" hittar du bland annat bilder på österbottniska folkdräktsränder som kan användas vid tofstillverkning.

Där finns också mycket annat material och maualer för den som vill lyfta fram levande traditioner och immateriellt kulturarv.

Mall för tofstillverkning

Gör mallen i styvt papper, gärna kartong. Höjden 9 cm är passlig för tofstillverkning. Bredden är inte så noga bara den är tillräcklig för att man ska ha bra rum att hålla i medan man snurrar garn runt mallen. Klipp upp längs de sträckade linjerna vid pilarna och vid stjärnan.

Nyttillverkade respektive välanvända mallar för tofstillverkning i folkdräktsfärger. Dessa är gjorda i tjock kartong, som ändå inte hållit då hårt surrade tofsar klippts upp.

